

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.10.1992, sp. zn. 7 Cdo 9/92, ECLI:CZ:NS:1992:7.CDO.9.1992.1

Číslo: 8/1994

Právní věta: Vadná nebo nesprávná skutková zjištění v občanském soudním řízení nejsou sama o sobě dovolacím důvodem ve smyslu ustanovení § 241 odst. 2 o.s.ř., nýbrž jen tehdy, jestliže zakládají některý z důvodů dovolání uvedených v ustanovení § 241 odst. 2 písm. a) až c) o.s.ř. Dovolacím důvodem uvedeným v ustanovení § 241 odst.2 písm. b) o.s.ř. nemohou být vady a omyly při hodnocení důkazů (§ 132 o.s.ř.). Rozhodnutí soudu vychází ze skutkového zjištění, jež nemá v podstatné části oporu v dokazování (§ 241 odst. 2 písm. c/ o.s.ř.), jestliže soud vzal za zjištěno něco, co ve spise vůbec není, ale také jestliže soud nepokládá za zjištěnou podstatnou skutečnost, která bez dalšího z obsahu spisu naopak vyplývá. Zjištěním, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, se rozumí ovšem jen takové zjištění, které je pro rozhodnutí soudu právně významné.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 30.10.1992

Spisová značka: 7 Cdo 9/92

Číslo rozhodnutí: 8

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dovolání

Předpisy: 99/1963 Sb. § 241 odst. 1
§ 241 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Krajský soud v Ostravě svým rozsudkem změnil rozsudek Okresního soudu ve Frýdku Místku a zamítl žalobu o určení, že:

- 1. návrh na uzavření smlouvy ze dne 25. 7. 1968, která byla registrována bývalým státním notářstvím ve Frýdku Místku pod sp. zn. R I 1888/68, byl přijat ze strany HM opožděně,*
- 2. vlastnoručního podpisu žalobce na čistém papíře bylo zneužito k sepsání plné moci ze dne 25. 5. 1968,*
- 3. k uzavření kupní smlouvy došlo až po 30. 8.1968, v době kdy se žalobce zdržoval bez souhlasu československých orgánů v zahraničí,*

4. účelem uzavření smlouvy bylo vyhnutí se propadnutí majetku bývalému československému státu.

Odvolací soud současně uložil žalobci zaplatit žalovanému AR náklady řízení před soudem prvního stupně a před soudem odvolacím a ve vztahu mezi žalobcem a žalovanou L. S. vyslovil, že žádný z nich nemá právo na náhrady nákladů řízení před soudem prvního stupně, jakož i před soudem odvolacím.

Odvolací soud rozhodl o návrhu na určení sporné skutečnosti ve smyslu dříve platného ustanovení § 18 notářského řádu (zákona č. 95/1963 Sb.) ve věci dědictví po HM, zemřelé manželce žalobce, a podání tohoto návrhu bylo navrhovateli uloženo rozhodnutím bývalého státního notářství ve Frýdku-Místku z 18.1.1990, č. j. D 200/90-54. Odvolací soud při svém rozhodování vycházel ze zjištění, že žalobce a jeho zemřelá manželka HM, jako prodávající, a žalovaný AR a jeho manželka B. R., jako kupující, uzavřeli 25.7.1968 kupní smlouvu, jejímž předmětem byl dům čp. 354 v K. s pozemky parc. č. 340, č. 1767/2, č. 1767/1 a č. 1766/12. Kupní cena činila 83 434,50 Kčs. Ve smlouvě si prodávající vymínil doživotní a bezplatné užívání místností v domě, sklepa, garáže a zahrady. Při uzavírání smlouvy byl žalobce zastoupen svou manželkou HM. Odvolací soud považoval za rozhodující zejména datum vyhotovení znaleckého posudku o ocenění označených nemovitostí (4. 7. 1968) a výpověď svědka Dr. V., který smlouvu vyhotovil a před nímž manželka žalobce a manželé AR a B. R. smlouvu podepsali dne 25.7.1968. Současně odvolací soud zdůraznil, že nebylo prokázáno tvrzení, že by žalobcův podpis na plné moci z 25.5.1968, znějící ve prospěch manželky, nebyl jeho pravým podpisem, stejně jako nebylo prokázáno (vzhledem k obsahu ověřovací doložky), že by měl být vlastnoruční podpis HM připojen na smlouvu až 24.10. 1968. Vycházeje z těchto zjištění odvolací soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, přičemž ve vztahu k žalobě o určení skutečnosti uvedené pod bodem 4/ výslovně zdůraznil, že jde o určení takové skutečnosti (mentálního motivu), kterou v rámci ustanovení § 18 notářského řádu nebylo možné úspěšně uplatňovat.

Proti uvedenému rozsudku žalobce podal dovolání. V odůvodnění dovolání dovozoval, že pro posouzení důvodnosti žaloby mělo rozhodující význam zjištění, kdy žalobcova manželka HM podepsala kupní smlouvu datovanou dnem 25. 7.1968. Závěr odvolacího soudu, podle něhož HM smlouvu podepsala téhož dne, pomíjí (jak se uvádělo v dovolání), skutečnost, že podpis HM byl ověřen bývalým státním notářstvím ve Frýdku-Místku, přičemž v záznamu o ověření je výslovně uvedeno, že žalobcova manželka smlouvu podepsala 24. 10. 1968. Pominutí obsahu tohoto ověření je podle dovolání podstatnou vadou řízení, která vedla k nesprávnému přenesení důkazního břemene na žalobce a v závislosti na tom i k nesprávnému právnímu závěru. Ve vztahu k výroku o nákladech řízení žalobce v dovolání vytýkal odvolacímu soudu nesprávné určení výše cestovních nákladů advokáta žalovaného AR, které jsou v důsledku toho v disproporcii k výši tarifní odměny.

Bývalý Nejvyšší soud České republiky svým rozsudkem dovolání žalobce zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Z odůvodnění:

Protože dovolání nebylo výslovně omezeno jen na některý z výrobků napadeného rozsudku odvolacího soudu, dovolací soud ve smyslu ustanovení § 242 odst. 2 o. s. ř. tento rozsudek přezkoumal (vázán důvody v dovolání uplatněnými) v celém rozsahu a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

Důvody podaného dovolání byly omezeny jen na tvrzení, že odvolací soud pominul obsah ověřovací doložky, připojené na kupní smlouvu dne 24.10.1968 pracovníci bývalého státního notářství ve Frýdku-Místku. Z toho byla v dovolání dovozována vadnost skutkových zjištění, jakož i nesprávnost právních závěrů odvolacího soudu. V dovolání se uvádělo, že je podáno z důvodů uvedených v

ustanovení § 241 odst. 2 písm. h), c), d) o. s. ř.

Podle ustanovení § 241 odst. 2 o. s. ř. dovolání lze odůvodnit jen tím, že a) v řízení došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 o. s. ř., b) řízení je postiženo jinou vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, c) rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, a d) rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Z takto vymezených dovolacích důvodů je zřejmé, že tzv. vadná nebo nesprávná skutková zjištění (jak hodnotí vytýkané vady dovolatel) nejsou sama o sobě dovolacím důvodem. Vady, které jsou procesní teorií i praxí označovány jako nesprávná skutková zjištění, mohou být dovolacím důvodem jen tehdy, jestliže zakládají některý ze zvláštních důvodů vypočtených v ustanovení § 241 odst. 2 písm. a) až c) o. s. ř. Vady, které zákon vypočítává v § 237 o. s. ř. (jde především o nedostatek podmínek řízení), se z obsahu spisu nepodávaly a dovolatel na ně ostatně ani nepoukazoval. Vady řízení, které má na zřeteli ustanovení § 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř. musí být - mají-li být dovolacím důvodem - příčinou nesprávného rozhodnutí ve věci. Mezi tyto vady řízení patří zejména procesní vady při připouštění a provádění důkazů. Dovolacím důvodem uvedeným v § 237 písm. b) o. s. ř. ovšem nemohou být vady a omyly při hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 132 o. s. ř., které je výsledkem úsudků a závěrů soudu, neboť nejde o vady řízení v posléze uvedeném smyslu slova. Nesprávné hodnocení důkazů, o němž lze při širším pojetí pojmu rovněž uvažovat jako o nesprávném skutkovém zjištění, může být dovolacím důvodem jedině ve smyslu ustanovení § 237 písm. c) o. s. ř., tedy je-li hodnocení důkazu zcela zřejmě založeno na skutkovém předpokladu, který nemá oporu v provedeném dokazování, takže skutková zjištění odvolacího soudu a rozsudek z nich vycházející jsou proto nesprávné. Jde o tzv. rozpor mezi odvolacím rozsudkem - v jeho podstatné části - a obsahem soudního spisu. Jestliže zákon pro naplnění tohoto dovolacího důvodu vyžaduje, aby rozhodnutí vycházelo ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, má tím na zřeteli nejen situaci, kdy soud vzal za zjištěno něco, co ve spise vůbec není, ale i takový stav, kdy soud nemá za zjištěnou podstatnou skutečnost, která bez dalšího vyplývá z obsahu spisu. Přitom (a jen takový je smysl slov „v podstatné části“) se vyžaduje, aby skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, bylo pro obsah konkrétního rozhodnutí právně významné.

Z uvedeného je zřejmé, že postup soudu, ve kterém dovolání spatřuje tzv. vadné skutkové zjištění, nemůže zakládat dovolací důvod uvedený v ustanovení § 237 o. s. ř. téhož ustanovení.

Jak vyplývá v daném případě z obsahu odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, odvolací soud řádně provedl důkaz listinou obsahující tzv. ověřovací doložku, k tomuto důkazu přihlížel a v souvislosti s ostatními důkazy z něho vyvodil závěr, že nebylo prokázáno, že by žalobcova manželka smlouvu podepsala až 24.10.1968. Přitom odvolací soud výslovně zdůraznil znění této ověřovací doložky (ve fotokopii na č. 1. 97 spisu), že „podle knihy pro ověřování číslo 344/68 podepsala. . . „. Nejde tedy o znění „HM smlouvu podepsala“, nesprávně uváděné v dovolání. Jestliže tedy odvolací soud v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů hodnotil tento listinný důkaz společně s ostatními provedenými důkazy a došel k již vyslovenému závěru, nemůže jít o dovolací důvod uvedený v ustanovení § 241 odst. 2 o. s. ř. pod písm. c), neboť uvedené skutkové zjištění neodporuje provedenému dokazování.

O naplnění dovolacího důvodu ve smyslu ustanovení § 241 odst. 2 o. s. ř. písm. d) nelze v souvislosti s vytýkanou vadou vůbec uvažovat. Nesprávným právním posouzením je jen takový postup, kdy soud skutkové výsledky procesního řízení nesprávně hodnotil z hlediska právního nebo mylně na ně aplikoval právní normu. Závěr o tom, kdy HM podepsala kupní smlouvu, je jen závěrem skutkovým a nikoliv právním.

Vzhledem k tomu, že dovoláním vytýkaná vada se nikterak nevztahuje k výroku rozsudku odvolacího

soudu, kterým byl zamítnut návrh na určení sporných skutečností uvedených v žalobě pod č. 1., 2. a 4., není třeba se z tohoto pohledu věcí zabývat.

Protože dovolání, směřující proti rozhodnutí ve věci samé, není důvodné a v důsledku toho je rozsudek odvolacího soudu správný (§ 243b odst. 1 o. s. ř.), dovolací soud s poukazem na posléze uvedené ustanovení dovolání zamítl. Tento závěr dopadá i na akcesorický výrok o nákladech řízení, neboť ten by mohl být dovolacím soudem zrušen jen tehdy, jestliže by bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé (§ 243b odst. 4 ve spojení s § 224 odst. 3 o. s. ř.).

Rozhodnutí o nákladech dovolacího řízení - za situace, kdy navrhovatel nebyl úspěšný a odpůrcům v souvislosti s řízením o dovolání náklady nevznikly - je odůvodněno ustanoveními § 142 odst. 1 (výklad a contrario), § 151 odst. 1, § 224 odst. 1 a § 234b odst. 4 o. s. ř.